

DRAKEN in het Oude Testament

Dat de mens de dinosaurusachtigen, de ‘draken’ en vliegende reptielen nog gekend heeft, wordt eenvoudig bewezen door het Bijbelse verslag. Op tal van plaatsen komen we deze wezens daar tegen. Sommige modernistische Bijbelvertalingen, zoals deze van het Nederlands Bijbelgenootschap (1951), hebben benamingen toegepast die overeenkomen met de dieren die in onze tijd leven, maar dat is onverantwoord. Onze Reformatiebijbels echter hebben de namen van deze dieren behouden, en ze zo goed als mogelijk naar de Bijbelse grondtekst genaamd of omschreven. Zie daarom hierna de weergaven van de Statenvertaling¹ en de King James Vertaling van 1611.

Statenvertaling

Ex 7:9, 10 Wanneer Farao tot u spreken zal, zeggende: Doet een wonder teken voor u; zo zult gij tot Aäron zeggen: Neem uw staf, en werp [hem] voor Farao's aangezicht neer; hij zal tot een **draak** worden.
10 Toen ging Mozes en Aäron tot Farao in, en deden also, gelijk de HEERE geboden had; en Aaron wierp zijn staf neer voor Farao's aangezicht, en voor het aangezicht van zijn knechten; en hij werd tot een **draak**.

Ex 7:12 Want een ieder wierp zijn staf neer, en zij werden tot **draken**; maar Aärons staf verslond hun staven.

Dt 32:33 Hun wijn is vurig **drakenvenijn**, en een wreed adderenvergift.

Ne 2:13 En ik trok uit bij nacht door de Dalpoort, en voorbij de **Drakenfontein**, en naar de Mestpoort, en ik brak aan de muren van Jeruzalem, die verscheurd waren, en haar poorten met vuur verteerd.

Jb 7:12 Ben ik dan een zee, of **walvis**², dat Gij om mij wachten zet?

Jb 30:29 Ik ben de **draken** een broeder geworden, en een metgezel der jonge struisen.

Jb 40:10-14 Zie nu **Behemoth**³, welke Ik gemaakt heb naast u; **hij eet hooi**, gelijk een rund.

11 Zie toch, zijn kracht is in zijn leden, en zijn macht in de navel van zijn buik.

12 Als het hem lust, **zijn staart is als een ceder**; de zenuwen van zijn schaamte zijn doorvlochten.

13 Zijn beenderen zijn [als] vast koper; **zijn beenderen zijn als ijzeren handbomen**.

14 **Hij is het voornaamste stuk van de wegen Gods**; Die hem gemaakt heeft, heeft [hem] zijn zwaard aangehecht.

King James vertaling

Ex 7:9, 10 When Pharaoh shall speak unto you, saying, Shew a miracle for you: then thou shalt say unto Aaron, Take thy rod, and cast [it] before Pharaoh, [and] it shall become a **serpent**.
10 And Moses and Aaron went in unto Pharaoh, and they did so as the LORD had commanded: and Aaron cast down his rod before Pharaoh, and before his servants, and it became a **serpent**.

Ex 7:12 For they cast down every man his rod, and they became **serpents**: but Aaron's rod swallowed up their rods.

Dt 32:33 Their wine [is] the **poison of dragons**, and the cruel venom of asps.

Ne 2:13 And I went out by night by the gate of the valley, even before the **dragon well**, and to the dung port, and viewed the walls of Jerusalem, which were broken down, and the gates thereof were consumed with fire.

Jb 7:12 [Am] I a sea, or a **whale**, that thou settest a watch over me?

Jb 30:29 I am a brother to **dragons**, and a companion to owls.

Jb 40:15-19 Behold now **behemoth**, which I made with thee; **he eateth grass** as an ox.

16 Lo now, his strength [is] in his loins, and his force [is] in the navel of his belly.

17 He moveth **his tail like a cedar**: the sinews of his stones are wrapped together.

18 His bones [are as] strong pieces of brass; **his bones [are] like bars of iron**.

19 **He [is] the chief of the ways of God**: he that made him can make his sword to approach [unto him].

¹ Uitgave 1977. De eerste druk van de Statenvertaling verscheen in 1637. Het bijzondere van deze reformatorische Bijbelvertaling is vooral dat zij direct uit de grondtalen Hebreeuws, Aramees en Grieks vertaald werd - net als de King James Version (1611) - en niet meer gebaseerd was op de Vulgata, de algemeen gebruikte Latijnse vertaling (382-405) van Hiëronymus. De zgn. Jongbloed-editie kwam er in 1750 omdat de oude versie haast onleesbaar was geworden door de evolutie van het Nederlands. In de uitgave van 1977 werd het Nederlands opnieuw een beetje aangepast. De vertaling als zodanig bleef altijd behouden.

² Hebr. **tannîyn**: Kan ook vertaald worden met zee- of landmonster, zeedraak. Zie Strong 8577.

³ Dit is de beschrijving van een dinosauriër! Behémoth wordt soms foutief vertaald als nijlpaard (NBG). Een nijlpaard heeft echter een heel klein staartje en is als “voornaamste” van Gods werken lang niet zo indrukwekkend.

Jb 40:20 Zult gij de **Leviathan**⁴ met de angel trekken, of zijn tong met een koord, [dat] gij laat neerzinken?
 21 Zult gij hem een bieze in de neus leggen, of met een doorn zijn kaak doorboren?
 22 Zal hij tot u veel smekingen richten? Zal hij zachtjes tot u spreken?

23 Zal hij een verbond met u maken? Zult gij hem aanneemen tot een eeuwige slaaf?
 24 Zult gij met hem spelen gelijk [met] een vogeltje, of zult gij hem binden voor uw jonge dochters?
 25 Zullen de metgezellen over hem een maaltijd bereiden? Zullen zij hem delen onder de kooplieden?
 26 Zult gij zijn huid met haken vullen, of met een visserskrawel zijn hoofd?
 27 Leg uw hand op hem, gedenk aan de strijd, doe het niet meer.
 28 Zie, zijn hoop zal feilen; zal hij ook voor zijn gezicht neergeslagen worden?
 41:1 Niemand is [zo] moedig, dat hij hem opwekken zou; wie is dan hij, die zich voor Mijn aangezicht stellen zou?
 2 Wie heeft Mij voorgekomen, dat Ik [hem] zou vergelden? Wat onder de ganse hemel is, is het Mijne.
 3 Ik zal zijn leden niet verzwijgen, noch het verhaal [zijner] sterkte, noch de bevalligheid zijner gestalte.
 4 Wie zou het opperste van zijn kleed openleggen? Wie zou met zijn dubbele breidel [hem] aankomen?
 5 Wie zou de deuren van zijn aangezicht opendoen?
Rondom zijn tanden is verschrikking.
 6 Zeer uitnemend zijn zijn **sterke schilden**, elk gesloten [als] met een nauwdrukkend zegel.
 7 Het een is [zo] na aan het andere, dat de wind daar niet kan tussen komen.
 8 Zij kleven aan elkander, zij vatten zich samen, dat zij zich niet scheiden.
 9 Elk van zijn niezingen doet een licht schijnen; en zijn ogen zijn als de oogleden van de dageraad.
 10 **Uit zijn mond gaan fakkels, vurige vonken** komen er uit.
 11 **Uit zijn neusgaten komt rook voort**, als [uit] een kokende pot en ruime ketel.
 12 **Zijn adem zou kolen doen vlammen, en een vlam komt uit zijn mond voort.**⁵
 13 In zijn hals herbergt de sterkte; voor hem springt zelfs de droefheid van vreugde op.
 14 De stukken van zijn vlees kleven samen; elkeen is vast in hem, het wordt niet bewogen.
 15 Zijn hart is vast gelijk een steen; ja, vast gelijk een deel van de onderste [molensteen].
 16 Van zijn verheffen schromen de sterken; om [zijn]

Jb 41:1 Canst thou draw out **leviathan** with an hook? or his tongue with a cord [which] thou lettest down?

2 Canst thou put an hook into his nose? or bore his jaw through with a thorn?
 3 Will he make many supplications unto thee? will he speak soft [words] unto thee?
 4 Will he make a covenant with thee? wilt thou take him for a servant for ever?
 5 Wilt thou play with him as [with] a bird? or wilt thou bind him for thy maidens?
 6 Shall the companions make a banquet of him? shall they part him among the merchants?
 7 Canst thou fill his skin with barbed irons? or his head with fish spears?
 8 Lay thine hand upon him, remember the battle, do no more.
 9 Behold, the hope of him is in vain: shall not [one] be cast down even at the sight of him?
 10 None [is so] fierce that dare stir him up: who then is able to stand before me?
 11 Who hath prevented me, that I should repay [him] whatsoever is] under the whole heaven is mine.
 12 I will not conceal his parts, nor his power, nor his comely proportion.
 13 Who can discover the face of his garment? [or] who can come [to him] with his double bridle?
 14 Who can open the doors of his face? **his teeth [are] terrible round about.**
 15 **[His] scales [are his] pride**, shut up together [as with] a close seal.
 16 One is so near to another, that no air can come between them.
 17 They are joined one to another, they stick together, that they cannot be sundered.
 18 By his neesings a light doth shine, and his eyes [are] like the eyelids of the morning.
 19 **Out of his mouth go burning lamps, [and] sparks of fire** leap out.
 20 **Out of his nostrils goeth smoke**, as [out] of a seething pot or caldron.
 21 **His breath kindleth coals, and a flame goeth out of his mouth.**
 22 In his neck remaineth strength, and sorrow is turned into joy before him.
 23 The flakes of his flesh are joined together: they are firm in themselves; they cannot be moved.
 24 His heart is as firm as a stone; yea, as hard as a piece of the nether [millstone].
 25 When he raiseth up himself, the mighty are afraid: by

⁴ In dit gedeelte van Job lezen we over een ander groot schepsel, de “Leviathan” (in de NBG-bijbel foutief vertaald als “krokodil”). Zoals met de Behemoth, vertelt het verhaal hoe God dit schepsel beschrijft, met de toespeling dat Job ermee vertrouwd is. God herinnert Job aan de grote moeilijkheid om zo’n dier als de Leviathan te vangen. De Leviathan had verschrikkelijke tanden en de sterke bepantsering was typisch voor vele dinosauriërs.

⁵ In onze tijd is er de ‘**bombardeerkever**’, die een rokerige chemische stof als projectiel ‘afschiet’. Deze kever (*Brachymus crepitans*) komt bijna over de gehele wereld voor. Wanneer de bombardeerkever door een vijand wordt aangevalen, richt hij twee kleine buisjes in zijn staart op zijn belager; er klinkt een piepkleine explosie en een gloeiend hete, bijtende vloeistof schiet naar buiten. Als de vloeistof een vijand raakt, dan veroorzaakt dat pijnlijke brandwonden; als de vijand niet geraakt wordt, valt de vloeistof uiteen in een blauwachtige rook. Het rookgordijn dient om de aftocht van de kever te dekken, maar heeft ook een prikkelende werking waardoor de vijand meestal op de vlucht slaat. (‘Evolutie - een ei zonder kip’, Ben Hobrinks). Dinosauriërachtigen die rook en vonken spuwen hebben echt bestaan, zoals de Leviathan. Job is het oudste boek van de Bijbel en toont aan dat de mens in die tijd deze machtige dieren nog heeft gekend.

doorbrekingen ontzondigen⁶ zij zich.

17 Raakt iemand hem met het zwaard, dat zal niet bestaan, spies, schicht noch pantser.

18 **Hij acht het ijzer voor stro**, en het staal voor verrot hout.

19 **De pijl zal hem niet doen vluchten**, de slingerstenen worden hem in stoppelen veranderd.

20 **De werpstenen worden [door hem] geacht als stoppelen, en hij belacht het drillen der lans.**

21 Onder hem zijn scherpe scherven; hij spreidt zich op het puntachtige, [als] op slijk.

22 Hij doet de diepte koken gelijk een pot; hij stelt de zee als een apothekerskokerij.

23 Achter zich verlicht hij het pad; men zou de afgrond voor grijsheid houden.

24 **Op de aarde is niets met hem te vergelijken**, die gemaakt is om zonder schrik te wezen.

25 Hij aanziet alles, wat hoog is, hij is een koning over alle jonge hoogmoedige dieren.

Ps 44:20 Hoewel Gij ons verpletterd hebt in een plaats der **draken**, en ons met een doodsschaduw bedekt hebt.

Ps 74:13, 14 Gij hebt door Uw sterkte de zee gespleten; Gij hebt de koppen der **draken** in de wateren verbroken.

14 Gij hebt de **koppen van de Leviathan** verpletterd; Gij hebt hem tot spijs gegeven aan het volk in dorre plaatsen.

Ps 91:13 Op de felle leeuw en de adder zult gij treden, gij zult de jonge leeuw en de **draak** vertreden.

Ps 104:26 Daar wandelen de schepen, [en] de **Leviathan**, die Gij geformeerd hebt, [om] daarin te spelen.

Ps 148:7 Looft de HEERE, van de aarde; gij **walvissen** en alle afgronden!

Js 13:22 En wilde dieren der eilanden zullen in zijn verlaten plaatsen elkander toeroepen, alsook de **draken** in de wellustige paleizen; hun tijd toch is nabij om te komen, en hun dagen zullen niet uitgesteld worden.

Js 14:29 : Verheug u niet, gij gans Palestina! dat de roede die u sloeg, gebroken is; want uit de wortel der slang zal een basilisk⁷ voortkomen, en haar vrucht zal een **vurige vliegende draak** zijn.

Js 27:1 Te dien dage zal de HEERE met Zijn hard, en groot, en sterk zwaard bezoeken de **Leviathan**, de snel wegschietende slang, ja, de **Leviathan**, de kronkelende slang; en Hij zal de **draak**, die in de zee is, doden.

Js 30:6 De last der beesten, van het zuiden, naar het land van de angst, en van de benauwdheid, van waar de sterke leeuw en de oude leeuw is, de basilisk en de **vurige vliegende draak** ; hun goederen zullen zij voeren op de rug der veulens, en hun schatten op de bulten der kamelen, tot het volk, [dat hun] geen nut zal doen.

reason of breakings they purify themselves.

26 The sword of him that layeth at him cannot hold: the spear, the dart, nor the habergeon.

27 **He esteemeth iron as straw**, [and] brass as rotten wood.

28 **The arrow cannot make him flee**: slingstones are turned with him into stubble.

29 **Darts are counted as stubble: he laugheth at the shaking of a spear.**

30 Sharp stones [are] under him: he spreadeth sharp pointed things upon the mire.

31 He maketh the deep to boil like a pot: he maketh the sea like a pot of ointment.

32 He maketh a path to shine after him; [one] would think the deep [to be] hoary.

33 **Upon earth there is not his like**, who is made without fear.

34 He beholdeth all high [things]: he [is] a king over all the children of pride.

Ps 44:19 Though thou hast sore broken us in the place of **dragons**, and covered us with the shadow of death.

Ps 74:13, 14 Thou didst divide the sea by thy strength: thou brakest the heads of the **dragons** in the waters.

14 Thou brakest the **heads of leviathan** in pieces, [and] gavest him [to be] meat to the people inhabiting the wilderness.

Ps 91:13 Thou shalt tread upon the lion and adder: the young lion and the **dragon** shalt thou trample under feet.

Ps 104:26 There go the ships: [there is] that **leviathan**, [whom] thou hast made to play therein.

Ps 148:7 Praise the LORD from the earth, ye **dragons**, and all deeps.

Js 13:22 And the wild beasts of the islands shall cry in their desolate houses, and **dragons** in [their] pleasant palaces: and her time [is] near to come, and her days shall not be prolonged.

Js 14:29 Rejoice not thou, whole Palestina, because the rod of him that smote thee is broken: for out of the serpent's root shall come forth a cockatrice, and his fruit [shall be] a **fiery flying serpent**.

Js 27:1 In that day the LORD with his sore and great and strong sword shall punish **leviathan** the piercing serpent, even **leviathan** that crooked serpent; and he shall slay the **dragon** that [is] in the sea.

Js 30:6 The burden of the beasts of the south: into the land of trouble and anguish, from whence [come] the young and old lion, the viper and **fiery flying serpent**, they will carry their riches upon the shoulders of young asses, and their treasures upon the bunches of camels, to a people [that] shall not profit [them].

⁶ Dat is, de allersterksten worden zo met vrees en schrik bevangen, dat zij zich zoeken te verzoenen met God, niet anders dan alsof hun de dood voor de ogen kwam. Vergelijk Ps. 107:23, enz., en Ps. 28, enz.; Jona 1:5. (Kanttekening 29 in de Statenvertaling).

⁷ Basilisk [dierkunde] (v. Gr. basiliskos = koninkje), naam van enkele soorten grote boombewonende Zuid-Amerikaanse hagedissen van het geslacht Basiliscus, behorende tot de Leguanen. (Encarta 2002).

Js 34:13 En in hun paleizen zullen doornen opgaan, netels en distels in hun vestingen; en het zal een woning der **draken** zijn, een zaal voor de jongen der struisen.

Js 35:7 En het dorre land zal tot staand water worden, en het dorstige land tot springaders der wateren; in de woningen der **draken**, waar zij gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zijn.

Js 43:20 Het gedierte des velds zal Mij eren, de **draken** en de jonge struisen; want Ik zal in de woestijn wateren geven, [en] rivieren in de wildernis, om Mijn volk, Mijn uitverkorenen drinken te geven.

Js 51:9 Ontwaak, ontwaak, trek sterkte aan, Gij arm des HEEREN! ontwaak als in de verleden dagen, [als in] de geslachten van ouds; zijt Gij het niet, Die Rahab uitgehouwen hebt, Die de **zeedraak** verwond hebt?

Jr 9:11 En Ik zal Jeruzalem stellen tot [steen] hopen, [tot] een woning der **draken**; en de steden van Juda zal Ik stellen [tot] een verwoesting, zonder inwoner.

Jr 10:22 Ziet, er komt een stem van het gerucht, en een groot beven uit het land van het noorden; dat men de steden van Juda zal stellen tot een verwoesting, een woning der **draken**.

Jr 14:6 En de woudezels staan op de hoge plaatsen, zij scheppen de wind gelijk de **draken**; hun ogen versmachtten, omdat er geen kruid is.

Jr 49:33 En Hazor zal worden tot een **drakenwoning**, een verwoesting tot in eeuwigheid; niemand zal daar wonen, en geen menskind daarin verkeren.

Jr 51:34 Nebukadrezar, de koning van Babel, heeft mij opgegeten, hij heeft mij verpletterd, hij heeft mij gesteld [als] een leeg vat, hij heeft mij verslonden als een **draak**, hij heeft zijn buik gevuld van mijn lekkernijen; hij heeft mij verdreven.

Jr 51:37 En Babel zal worden tot [steen] hopen, een woning der **draken**, een ontzetting en aanfluiting, dat er geen inwoner is.

Ez 29:3 Spreek en zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik [wil] aan u, o Farao, koning van Egypte! die **grote zee-draak**, die in het midden van zijn rivieren ligt; die daar zegt: Mijn rivier is de mijne, en ik heb [die] voor mij gemaakt.

Ez 32:2 Mensenkind! hef een klaaglied op over Farao, de koning van Egypte, en zeg tot hem: Gij waart een jonge leeuw onder de heidenen gelijk; en gij waart als een **zee-draak** in de zeeën, en braakt voort in uw rivieren, en beroerdet het water met uw voeten, en vertroebeldet hun rivieren.

Mi 1:8 Hierom zal ik misbaar bedrijven en huilen; ik zal beroofd en naakt gaan; ik zal misbaar maken als de **draken**, en treuren als de jonge struisen.

Ml 1:3 En Ezau heb Ik gehaat; en Ik heb zijn bergen ge-

Js 34:13 And thorns shall come up in her palaces, nettles and brambles in the fortresses thereof: and it shall be an habitation of **dragons**, [and] a court for owls.

Js 35:7 And the parched ground shall become a pool, and the thirsty land springs of water: in the habitation of **dragons**, where each lay, [shall be] grass with reeds and rushes.

Js 43:20 The beast of the field shall honour me, the **dragons** and the owls: because I give waters in the wilderness, [and] rivers in the desert, to give drink to my people, my chosen.

Js 51: 9. Awake, awake, put on strength, O arm of the LORD; awake, as in the ancient days, in the generations of old. [Art] thou not it that hath cut Rahab, [and] wounded the **dragon**?

Jr 9:11 And I will make Jerusalem heaps, [and] a den of **dragons**; and I will make the cities of Judah desolate, without an inhabitant.

Jr 10:22 Behold, the noise of the bruit is come, and a great commotion out of the north country, to make the cities of Judah desolate, [and] a den of **dragons**.

Jr 14:6 And the wild asses did stand in the high places, they snuffed up the wind like **dragons**; their eyes did fail, because [there was] no grass.

Jr 49:33 And Hazor shall be a dwelling for **dragons**, [and] a desolation for ever: there shall no man abide there, nor [any] son of man dwell in it.

Jr 51:34 Nebuchadrezzar the king of Babylon hath devoured me, he hath crushed me, he hath made me an empty vessel, he hath swallowed me up like a **dragon**, he hath filled his belly with my delicates, he hath cast me out.

Jr 51:37 And Babylon shall become heaps, a dwellingplace for **dragons**, an astonishment, and an hissing, without an inhabitant.

Ez 29:3 Speak, and say, Thus saith the Lord GOD; Behold, I [am] against thee, Pharaoh king of Egypt, the **great dragon** that lieth in the midst of his rivers, which hath said, My river [is] mine own, and I have made [it] for myself.

Ez 32:2 Son of man, take up a lamentation for Pharaoh king of Egypt, and say unto him, Thou art like a young lion of the nations, and thou [art] as a **whale in the seas**⁸: and thou camest forth with thy rivers, and troubledst the waters with thy feet, and fouledst their rivers.

Mi 1:8 Therefore I will wail and howl, I will go stripped and naked: I will make a wailing like the **dragons**, and mourning as the owls.

Ml 3:3 And I hated Esau, and laid his mountains and his

⁸ Hebr. **tan**: Kan ook vertaald worden met zee- of landmonster, zeedraak. Zie Strong 8565 en 8577.

steld [tot] een verwoesting, en zijn erve voor de **draken** heritage waste for the **dragons** of the wilderness.
der woestijn.

FLAVIUS JOSEPHUS Boek II, Hoofdstuk 10, Paragraaf 2⁹

Mozes ... rukte op, echter niet langs de rivier, maar via het binnenland. Daarbij leverde hij een opmerkelijk bewijs van zijn inzicht. [245] De weg door het binnenland is namelijk zeer moeilijk begaanbaar doordat er veel **slangen** zijn. Men vindt ze er werkelijk in alle soorten, zoals ze elders niet voorkomen. Ze leven alleen dáár. **Ze zijn buitengewoon sterk** en kwaadaardig en **ze zien er heel vreemd uit. Sommigen hebben zelfs vleugels**. Ze kunnen grote schade aanrichten, doordat ze zonder dat je het merkt van onder de grond kunnen opereren en zonder dat je van tevoren iets gezien hebt **overvliegen**. Om het leger een veilige doortocht te verschaffen bedacht Mozes een schitterende list. [246] Hij liet manden maken van papyrusriet. Ze leken op houten kisten. Die manden stopte hij vol met ibissen, en die nam hij mee. Ibissen zijn de ergste vijanden voor slangen. Zodra ze die zien, gaan ze op de vlucht. Op de vlucht worden ze dan door de ibissen gegrepen, precies zoals herten dat doen, en met huid en haar verslonden. Ibissen zijn overigens tamme beesten, ze zijn alleen agressief tegen slangen. [247] Maar ik ga hier niet verder op in, want Grieken zijn niet onbekend met de ibis. Zo begaf hij zich dan op weg naar het land met de wilde dieren. Hij verweerde zich tegen de slangen door die ibissen op hen los te laten en met behulp van hen het terrein schoon te vegen. Nadat hij op die manier de tocht tot een goed einde had gebracht, stond hij ineens voor de Ethiopiërs, die daar helemaal niet op gerekend hadden. [248] Hij bond de strijd tegen hen aan en overwon hen.

Vergelijk hiermee Js 30:6

De last der beesten, van het zuiden, naar het land des angstes, en der benauwdheid, van waar de sterke leeuw en de oude leeuw is, de basilisk¹⁰ en de **vurige vliegende draak**; hun goederen zullen zij voeren op den rug der veulens, en hun schatten op de bulten der kemelen, tot het volk, [dat] [hun] geen nut doen zal.

The burden of the beasts of the south: into the land of trouble and anguish, from whence [come] the young and old lion, the viper and **fiery flying serpent**, they will carry their riches upon the shoulders of young asses, and their treasures upon the bunches of camels, to a people [that] shall not profit [them].

E-mail: verhoevenmarc@skynet.be

Homepage: users.skynet.be/fa390968 of www.verhoevenmarc.be

Ga hier naar de [Nieuwste Artikelen](#) of www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm

⁹ Flavius Josephus, De Oude Geschiedenis van de Joden [*Antiquitates Judaicae*], F.J.A.M. Meijer & M.A. Wes, Ambo/Baarn & Kritak/Antwerpen, 1996.

¹⁰ Basilisk [dierkunde] (v. Gr. basiliskos = koninkje), naam van enkele soorten grote boombewonende Zuid-Amerikaanse hagedissen van het geslacht Basiliscus, behorende tot de Leguanen. (Encarta 2002).